

بۈكل ەلدەگى ساپالى ماقتا ۇندىرسى بازاسىن ئولعالادى

(باسى 1 - بەتتە)

”جاڭاشا ۇسىرۇ ۇلگىسىنىڭ جەردىڭ تەمپە- راتۇراسىن جوعارىلاتۇ، ارام ۇشوپ وتاۋ، لىعالدىق- تى ساقتاۋ سىياقتىلارغا كورنەكتى پايداسى بار، بۇركەننىش جارعاقتىڭ قالىڭداتىلۇمەن بۇركەننىش جارعاقتى جىناپ الۇ مولشەرى 90%تىنن استامعا جوعارنلاپ، ەگىنچايداعى ’اق ۇمۇستى لاستاۋدى‘ ازايىتۇدا ماڭغزى رولعا يە بولىدى“. ساۋان قالاسى نۇڭگى جىنيۇە اۋىل شارۋاشلىق ماشىنالا- رى شارۋالار كاسپىتىك سەلبەستىك كووپەراتىۋى بىرلەسكەن كووپەراتىۋىنىڭ جاۋاپتىسى حان بو مول ۇنىم ىنىۋ الدىندا تۇرعان ماقتا اتىزىنا قاراپ تۇرىپ: جاڭاشا ۇسىرۇ ۇلگىسىن تۇتاس بارىس بويىنشا ماشىنالاڧىلدىرىپ جۇمىسى سىتئەۋمەن ساپكەستىرگەندە ماقتانىڭ مۇ باسندىق ۇتۇسىمىن 30 ___ 50 كىلوگرام مو لايتۇعا بولادى، - دەدى.

الاسا تىعز ەتىپ ەرتە ەگۇ، جوعارى ونىم- دە سۇ ۇنەمدەۇ، ەمال مولشەرلەپ تۇقىم ۇس- ئخرۇ، سۇ مەن تىڭايىقىشى ەمال مەڭگەرۇ سىياقتى ۇبىرسىپىرا وزىق ماقتا ەگۇ تەخنىكاسى ماقتانىڭ شىنجياڭنىڭ قۇاڭ ۇشول وڭىرىندە كورنەكتى مول ۇنىم بەرۇنىە جانە جوعارى ساپالى بولۇنا مۇە- كىندىك جاسادى. ”وزىق ۇندىرسى تەخنىكاسى ماقتانىڭ بىرلىك ۇتۇسىمەن بارىنشا جوعارىلاتىپ قالماستان، سۇاراتىن سۇ بايلىغىن ۇنەمدەپ، ەڭبەك شىعنىن ازىتىپ، ماقتا اتىزىندا ەڭبەككۇش جەتسپەۇ سىياقتى قىين ماسەلەلەردى باسەيتىپ، شىنجياڭ ماقتاسىنىڭ حالقاراداعى باسەكەلىك قۇاتىن كۇشەيتۇننە ۇتىمەدى شارت - جاعادى ازىرلەدى“. اۋتونوميالى رايوندىق اۋىل شارۋاش- لىعى، اۋىل - قىستانا مەڭگەرەمەسى ەگمەشلىك كا- سىبى جانە اۋىل شارۋاشلىغى دارىلەرەن باسقارۇ باسقارماسنىڭ باستىعى تاڭ ي- ۇ بىلاي دەپ تا- نىستىردى؛ ۇندىرسى ورەسىن ۇزدىكىسىز جوعا- رىلاتۇ نەگىزىندە، بۇكىل رايون جوعارى ولىشە- دى ماقتا اتىزى جانە ماقتانىڭ ”مىللىيون مۇلىق“ ساپالى تۇقىم جەتىلدىرۇ بازاسى قۇرىلىسى، ”ما- ڭغزى اۋىل شارۋاشلىق ونىمەردەن قورعاۋ اۋما- عن“ ۇبولۇ سىياقتى قىزمەتتەردى وركانىكالى ۇش- تاستىرىپ، مىللىيون مۇدان اساتىن ماقتانىڭ باسەم- دىققا يە ۇندىرسى وڭىرىنەن التاۋىن قالىپتاستى- رىپ، ماقتانىڭ ۇتۇسىمى بۇكىل رايون ماقتا جالپى ۇتۇسىمىنىڭ 80%تىن استامىن يەلەدى.

سونمەن بىرگە، رايونىمىز ماقتا ۇندىرىس- نىڭ ماشىنالاىۇ ورەسىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، ماشىنامەن جىنالاتىن ماقتانى ولىشەمدەندىرىپ ەگۇ تەخنىكاسى ەرەجەسىن جاساپ، 10 مىڭ مۇلىق شوغىرلى تۇتاسقان، تۇتاس بازىسى ماشىنالاتىن ماقتا ۇندىرسى بازاسىن قۇرىپ، ماقتا ۇندىرد- سىن شامەن شارۋالار بىتىراندى جۇرگىزۇدەن شو- غىرلاندىرىپ جۇرگىزۇگە قاراي ويىستىرۇعا ۇلگى كورسەتتىپ، جەتەكتەپ، ماقتا ۇندىرسىنىڭ ماشىنالاىۇ، كولەمدەنۇ، ولىشەمدەنۇ بەتالىسىنا قاراي بۇرىلىس جاساپ دامۇىن ىلگەرلەتتى. 2021 - جىلى شىنجياڭدا ماقتانىڭ ماشىنامەن جىنالىغان جەر كولەمى 30 مىللىيون مۇدان اسىپ، ماشىنامەن جىنالاۋ مولشەرى 2014 - جىلدىاعى 20%كە جەتپەۇ- دەن قازىرگى 80%كە جوعارىلادى.

ماقتانىڭ ساپاسى ورنىقتى جوعارىلادى

جوعارى ورەدەگى ماقتا كاسپ سالاسى وزىق ۇندىرسى تەخنىكاسىن قاچەت ەتىپ قال- ماستان، تاغى بازار قاچەتتىن قاناعاتناندىرا الاتىن مەمىم ساپانى قاچەت ەتەدى.

”شىنجياڭ ماقتاسىنىڭ ساپا باسپىمدىى علمىي ۇندىرىس قۇرىلمىى بارىسىندا ورنىقتى قادامەين اشىلۇدا“. تاڭ ي- ۇ بىلاي دەپ تانىستىردى: سوغىى جىلدارى، رايونىمىز ماقتا سورتى قۇرىل- مىن ۇزدىكىسىز ساپاللاندىرىپ، ماقتا سورتىن جاپپاي تەكسىرۇدى ورىستەتۇ ارقىلى سالىستىرا تالداۋ جاساپ، ماماندار باعالاپ، ساپالى دا جوعا- رى ۇتۇسىمدى، ساپا كورسەتكىشتەرى ساپكەسىم- دى، جەرگىلىكتى ەكولوگىيالىق ۇوڭىر ەرەكشەل- گىنە ۇيلەستەىن ساپالى ماقتا سورتىن سۇرىپتاپ، جەر - جەردى ۇقسابى ەكولوگىيالىق ۇوڭىر شىنىد- ەدەگى ماقتا سورتىن بىرلىككە كەلتىرۇگە باستاپ،

شىنجياڭ ماقتاسىنىڭ شىكى ماقتا ساپاسىنىڭ بىر- كەلكىلگى ناشار بولۇ ماسەلىسەن شەشتى.

2021 - جىلى بۇكىل رايونىنىڭ ماقتا سورتى قۇرىلمىى ونان ارى ساپاللانپ، ماقتا ساپاسى زور كولەمدە جوعارىلاپ، ارقايسى ساپا كورسەت- كىشتەرى تۇگەلدەي الدىڭغى جىلدىامەدان جاقسى بولغان، مۇنىڭ شىشىندە اق ماقتانىڭ يەلەيتىن سالىستىرمامسى 99.1% بولىپ، ساپكەسى مەزگىلدەگىدەن 6% ارتقان؛ ماقتا تالىشىغىنىڭ ور- تاشا ۇزىندىعى 21. 29 مىللىيەتىر بولپ، ساپكەس مەزگىلدەگىدەن 0. 71 مىللىيەتىر ارتىپ، حالقارا- مەن باسەكەلسە لاتىن الەمدىك ساپالى ماقتا ۇند- لىدرىسى قۇاتىن قالىپتاستىرىپ، توقماشلىق سالا- سىنىڭ تىيىن وزگەرتىپ، دارەجەسىن جوعارىلاتۇدا ماقتانىڭ ساپاسىنا قويىلاتىن جاڭا ئالاپتاردى ونان ارى قاناعاتناندىردى.

شىكى ماقتا ساپاسىنىڭ بىرەكلىكىلىكى ناشار بولۇ ماسەلىسەن شەشۇمەن بىرگە، رايونىمىز ورتا، جوعارى دەڭگەيدەگى ماقتا تۇقىمىن زەرتتەۇ - اشۇ، جەتىلدىرۇ، وڭدەۇ جانە باسقارۇ جۇيەسى قۇرىلىسى سەرىپىنىن ارتتىرىپ، تۇقىم ۇندىرۇ قۇاتى مەن وڭدەۇ قۇاتى كور- نەكتى جوعارىلاپ، تۇقىم باسقارۇ اناغۇرلىم تار- تىپكە ۇتۇسىپ، ماقتا ساپاسىن جوعارىلاتۇعا پار- مەندى تىرەك ازىرلەدى.

تايۋادا شىنجياڭ جىيىنڭيۇان تۇقىم شارۋاش- لىعى شەكتى سەرىكتەستگى شىنجياڭ اۋىل شارۋا- شلىق علمى اكادەمىياسى ەكونوميكالىق داقتا- لىداردى زەرتتەۇ ورنىمەن، شىنجياڭ اۋىل شارۋاشلىغى داشۇەسى ەگىن شارۋاشلىغى شۇەيۋانمەن، بايىنغولىن موغۇل اۋتونومىيا- لى وپلىسى اۋىل شارۋاشلىغى علمى اكادەمىيا- سىمەن بىرلەسىپ، ۇزىن تالىشىقتى ماقتانىڭ ماشىنامەن جىنالاتىن جاڭا سورتىن سۇرىپتاپ جەتىلدىرىپ جانە شەشۇشى، وزەكتى تەخنىكالار- دان قامال الىپ، اقسۇ ايماعى، قاشقار ايماعى سىياقتى جەرلەردە ەگەلىتەن ەرتە پىساتىن ۇزىن تالىشىقتى ماقتانىڭ ماشىنامەن جىنالاتىن سورتىن بىرلەسىپ سۇرىپتاپ جەتىلدىردى.

”ۇزىن تالىشىقتى ماقتا ___ رايونىمىزدىڭ ماقتا كاسپى سالاسىنىڭ دامۇندىاعى ەرەكشە تانىسقى، كوھەسكى كۇشى زور“. جىيىنڭيۇان تۇقىم شارۋا- شلىغى سەرىكتەستىگىنىڭ باس دىرەكتورى جاڭ يىنباۋ بىلاي دەدى: وسى رەت كاسپيورن علمىي زەرتتەۇ ورنىندارىمەن بىرلەسىپ ۇزىن تال- شىقتى ماقتانىڭ ماشىنامەن جىنالاتىن جاڭا سورتىن سۇرىپتاپ جەتىلدىرىپ، قاتىستى ساپكەستى ۇسىرۇ تەخنىكاسىن زەرتتەپ، ۇزىن تالىشىقتى ماقتا- تانىڭ دەرت - دەربەزىگە قارسىلىق قۇاتىن ونان ارى كۇشەيتىپ ارى ماشىنالاڧىلدىرىپ وندىرۇگە ۇيلەستىرىپ، ۇزىن تالىشىقتى ماقتانىڭ ۇندىرسى وزىندىك قۇنىن ونان ارى تومەندەتتىپ، كاسپ سالاسىنىڭ ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ونىمىدىلگىن ارتتىرۇىن جانە تىيىن جاڭالاپ، دارەجەسىن جوعا- رىلاتاۋىن جەبەدى.

قازىر رايونىمىزداعى ماقتانىڭ نەگىزگى ەگ- لەتتىن سورتى شىشىندە ۇزىمىىز جەتىلدىرگەن سورتتىڭ يەلەيتىن سالىستىرمامسى 90%تىن جوعا- رى بولپ، بۇكىل ەلدەگى ەڭ ۇلكەن ماقتا ەگۇ بازاسىنا اينالىپ، ماقتا تۇقىمىن وڭدەۇ ورەسى حا- لىقارالىق وزىق ورەگە جەتتى.

”كەلەسى قادامدا، ماقتا سورتىن ورنالاس- تىرۇدى ۇزدىكىسىز ساپاللاندىرىپ، ماقتاداعى ارا- لاسپا تالىشىقتاردى باسقارۇ - تىزگىندەۇدى كۇشەي- تىپ، ماقتانىڭ ساپاسىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، ساپالى ناۋارلىق ماقتامەن قامداۋ قۇاتىن 5 مىللىيون توننادان استامعا تۇراقتاندىرامىز“، - دەدى تاڭ ي- ۇ.

كاسپ سالاسى جۇيەسى كۇن ساپىن كەمەلدەندى

ماقتا اۋىل شارۋاشلىغى ۇنىمى رەتىندە ۇوزىنىڭ ەرەكشەلىگى بار، ەك كورنەكتى ەرەكشەلىگى ___ كاسپ سالاسى تىزبەگىنىڭ جوعارى، تومەنگى بۇنىدارىن تىعىز ۇشتاستى- رىپ جاتىر.

شايار اۋدانى شىنجياڭنىڭ ماقتا ەگمەشلىگىند-

دەگى ۇلكەن اۋدان، سونداي - اق بۇكىل ەلدە- گى ساپالى تاۋارلىق ماقتا ۇندىرۇ بازاسى. سوغىى جىلدارى، جەرگىلىكتى ورنى ەگۇ، ۇندىرۇ جانە جىتتىكتەي وڭدەۇ ۇبىر تۇلعالاندى- رىلغان تۇتاس كاسپ سالاسى تىزبەگىن بەلسەنە تۇلعالادى. گاۋ فىچېن شىنجياڭ شوۋشىن تۇقىم شارۋاشلىغى علمى - تەخنىكا شەكتى جاۋاپكەرىش- لىك سەرىكتەستىگىنىڭ، شايار شوۋشىن ماقتا توقم- ماشلىغى شەكتى جاۋاپكەرشلىك سەرىكتەستىگى- نىڭ، شايار جىنسۇڭ شارۋاشلىق كىمىم - كەشەك شەكتى جاۋاپكەرشلىك سەرىكتەستىگىنىڭ جاۋاپتە- سى. سوغىى جىلدارى، ول شايار اۋدانى ماقتا كاسپ سالاسىنىڭ ۇزدىكىسىز تىزبەكتى ۇزارتۇ، تىزبەكتى تولىقتاۋ، تىزبەكتى كۇشەيتۇ، تىزبەكتى كەڭەيتۇ ايقاق لىسىنا ىلەسىپ، شارۋاشلىغىن بارغان ساپىن ۇلعايتتى. ”بىىز ىلگەرىندى - كەيىند- دى ساپالى تۇقىم سەرىكتەستىگىن، شىتتەشۇ زاۋودىن، توقماشلىق زاۋودىن، كەزەدەمە توقۇ زاۋودىن قۇرىپ، ماقتا كاسپ سالاسىنىڭ دامۇ ونىم- دىلىگىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتتىق“. گاۋ فىچېن بىلاي دەدى: كاسپيورنىمىز كاسپ سالاسى تىزبە- گى جۇمىستارىن ۇزدىكىسىز تىغىللىقتى سىتەپ، ۇي توقىما بۇيىمدارى، كىمىم - كەشەك سىياقتى ونىمەردەي بەلسەنە اشىپ، ۇبىر تال ماقتا تۇقىم- نان ۇبىر كىمىگە دەيىنگى تۇتاس كاسپ سالاسى تىزبەكىنىڭ دامۇىن ورنىدايدى.

قازىر شايار اۋدانىندا 33 ماقتا وڭدەۇ كا- سپيورنى، 150دەن استام توقماشلىق، كىمىم - كەشەك كاسپيورنى (سەلبەستىك كووپەراتىۋى) بار، %50كە تايباۋ ماقتا سول جەردىڭ وزىندە توقىما ونىمەردىنە اينالادى، كولەمدەنگەن تىجارات، ولىشەمدەنگەن ۇندىرسى، ماشىنالاتىد- عان جۇمىس ارقىلى ماقتانىڭ تۇتاس كاسپ سالاسى تىزبەگى بويىنشا دامۇ ۇلگىسى العاشقى ادېمدا قالىپتاستى.

شايار اۋدانىنىڭ ماقتا كاسپ سالاسى تىزبە- گىنىڭ ۇزارتىلۇى شىنجياڭ ماقتا كاسپ سالاسى دامۇنىنىڭ قىشام كورىنىسى. تاڭ ي- ۇ بىلاي دەپ تانىستىردى: مەملەكەت جانە اۋتونوميالى رايون شىنجياڭنىڭ ماقتا ۇندىرسىنىڭ جاراتىلىس- تىق ورتا باسپىمدىغن، سورت - تەخنىكا باسپىمدى- ەن، ساپا - ونىمىدىلىك باسپىمدىغن جانە كاسپ سالاسى نەگىزى باسپىمدىغن تىناقاق ەتىپ، قىرۋار ادام كۇشىن، زاتتىق كۇش، قازىنالىق كۇش سالىپ، شىنجياڭ ماقتا كاسپ سالاسىنىڭ كولەم- دەنۇ، ولىشەمدەنۇ، ماشىنالاىۇ بەت لىسىنا قاراي دامۇىن بەلسەنە ىلگەرلەتىپ، جوعارى ۇنىمەدى ۇندىرىس، تىجارات جۇيەسىن، كەمەلدى قوعام- داندغان قىزمەت وتەۇ جۇيەسىن جانە اقاۋسىز اينا- لىمدى باسقارۇ جۇيەسىن قالىپتاستىردى.

قازىر شىنجياڭنىڭ ماقتا كاسپ سالاسى تۇقىم وڭدەۇ، بۇركەننىش جارعاق جاۋىپ تاماشالا- تىپ سۇارۇ ارقىلى ۇندىرۇ، جىمپالىق تىڭايىقىش، اۋىل شارۋاشلىق ەارسىن ساتۇ، ماقتا جىنباۋ ماشىنالارىنا تەخنىكالىق قىزمەت وتەۇ، تۇقىمدى ماقتانى ساتىپ الۇ، وڭدەۇ، تاس جول، تەمىر جول تاسپالى، ەجىپ ۇيرىپ، كەزەدەمە توقۇ جانە كىمىم تىگۇ سىياقتى ارقايسى بۇنىدارى ۇبىر- شاما كەمەلدى كاسپ سالاسى جۇيەسىن قالىپتاس- تىرىپ، بازارداعى باسەكەلىك قۇاتىن ۇزدىكىسىز جوعارىلاتتى.

”جوعارى، تومەنگى بۇنىداردىڭ تىعىز ۇش- تاسۇى تۇتاس كاسپ سالاسى تىزبەگىنىڭ جوعا- رى ساپالى دامۇنا شارت - جاعادى ازىرلەدى“. تاڭ ي- ۇ بىلاي دەدى: كاسپ سالاسى جۇيە- سى كۇن ساپىن اقاۋسىزداىۇمەن بىرگە، رايونىمىز تاغى ماقتا وندىرۇدەن بۇرىن، ۇندىرۇ كەزىندە جانە وندىرۇدەن كەيىن علمىي زەرتتەشۇمەن جانە جالبالىستىرۇمەن ۇزاق ۇاقت شۇغىلداناتىن ۇبىر توپ تەخنىكا دارىندىدارلارن جەتىلدىرىپ، ساپالى ماقتا ۇندىرىسىن دامىتۇعا پارەمەندى دارىندىدار قاتناماسىزدىمىن ازىرلەدى. قازىر شىنجياڭ ەل ۇشى - سىرتىنداعى باسقا ماقتا وندىرەتىن وڭىر- لەر نەڭسە ەلپايتىن تۇتاس تىزبەكتىك ماقتا كاسپ سالاسى جۇيەسى باسپىمدىعنا يە بولپ، بىرتىندەپ ەلمىىزدىڭ ماقتا كاسپ سالاسىنىڭ سورت، تەخنىكا، جابدىق، دارىندى بىيگىنە اينالۇدا.

(باسى 1 - بەتتە)

چاقىندا اۋتونوميالى رايوندىق تۇرعىن ۇي جانە قالا، اۋىل قۇرىلىسى مەڭگەرەمەسى بەيىنە ەك- راندا ورنالاستىرۇ ۇماجلىسىن اشىپ، جەر - جەرە- دەگى تۇرعىن ۇي جانە قالا، اۋىل قۇرىلىسى سالا تاراۋارىنىان الدىن الا كىرىسىپ، الدا ۇجۇرىپ قىزمەت وتەپ، چەرتوج تەكسەرۇ، مەردىگەر شاقىرۇ، مەردىگەر بولۇ، قۇرىلىس جۇرگىزۇگە رۇقسات ەتۇ سىياقتىلاردى تەكسەرىپ بەكىتۇ ونىم- دىلىگىن جوعارىلاتۇدى؛ باىلۇلدى كۇشەيتىپ، دالىمە - ەمال كوھەكتەسىپ - سۇيەمەلدەپ، قۇرد- لىس كاسىبى، قورا - جاي كاسىپ سالاسى، قالا ەلۇمەتتىك سىتەرى سىياقتى نىسانداردىڭ ۇنىمىدى اتقارلۇىن قۇلىشنا ىلگەرلىتەتۇدى؛ نىساندى جوس- پارلاۋدى وپىدادىاي سىتەپ، الدىڭغى مەرزىمىدىك

(باسى 1 - بەتتە)

زات قاينارىن ۇيمىداستىرۇدى كۇشەيتىپ، ساۋدا- لىق قامبالاردى تولتىرىپ، تۇرمىستىق قاچەتتى بۇ- يىمداردى قاينارىنان قامداۋدى قاتناماسىز ەتتى. باقپلاۋ - نەكسەرۇ ساندى مالىمەتىندە كورسەتىل- ۇنىشە، كەزەكتە بۇكىل رايوننىڭ ۇتۇيىندى ساۋدا دۇكەندەرىنىڭ، مەرەن بازارلارنىڭ كۇرىش، ۇن، ازىقتىق ماي، كوكونىس، ەت، جۇمىرتقا، سىير ۇسۇتى سىياقتى 12 ۇتۇرلى ۇتۇيىندى تاۋارلارمەن قامداۋى جەتكىلىكتى، ساتۇ مولشەرى، قامبالاۋ مولشەرى ورنىقتى ەكەن. بۇكىل رايوندىاعى 14 باستى كوكونىس تولايم ساتۇ بازارىندا زات قايد- نارى جەتكىلىكتى، كوكونىستىڭ باعاسى نەگىزد- ىنەن ۇيلەسپىدى اينالىمدى ساقتاپ، كۇندىك ساۋدا مولشەرى 7000 توننادان جوعارى بولدى؛ بۇكىل رايوندا ەت تۇرلەرى بويىنشا كۇندىك سويىس ساۋدا مولشەرى 1383 توننا بولپ، قا- جەتتى تۇنتۇ بىزارىنىڭ اينالىمى جالپى تۇلعالىق چاقتان ورنىقتى بولۇىن قاتناماسىز ەتتى.

اۋتونوميالى رايوندىق ساۋدا سىتەرى مەڭ- گەرەمەسى ”التىنى ورنىقتىرۇ“، ”التىنى قاتناماسىز ەتۇ“ قىزمەتىن ۇزدىكىسىز جاقسى سىتەپ، تۇنتۇ مەجەسىن جانە تۇنتۇ قامداۋىن قاتناماسىز ەتۇ سىندى ەكى چاقتى شىعار ۇتۇيىن ەتىپ، ساۋدا - ساتتىق كاسپيورنىدارنىڭ ۇندىرىس تىجاراتىن ۇبىر تۇتاس جوسپارلاپ ورنالاستىرۇدى كۇشەي- تىپ، ماسەلەنى باعدار ەتۇگە تاباندى بولپ، اۋتو- نوميالى رايون، ايماق - وبلىس - قالا، اۋدان - قالا - رايون ۇش دارەجەنىڭ بىرلەسىپ ارەكەتتەشۇ مەحازىمىن كۇشەيتىپ، ۇتۇيىندى ساۋدا - ساتتىق اينالىمى كاسپيورنىدارنىڭ ساۋدانى قالىپنا كەلتىرۇ، بازاردى قالىپنا كەلتىرۇ بارىسىندا ەدوپ كەلگەن ناقتى ماسەلەلەرىن اشالاپ، جاي - جاپىسارن انىق-

(باسى 1 - بەتتە)

الاڭداعان جانە مازاسىزدانغان بولارمىز، ايتسە دە، نىدەتكە قارسى اتتانۇ كەلەلى جاعىدايى الدىندا، ۇرىمچى قالاسىنىڭ ۇزبىر تۇرعىنى جالپى تۇلغانى اڭعارا ىلمىپ، ۇلكەن قاعىدانى ۇعىنىپ، كەلەلى جاعىدايمەن ساناسا ىلىدى، ەلۇمەتتىك اۋماقايەن سانالى تۇردە ساپكەسىپ، ۇيدەن شىقپادى، حسۇان تەكسىرتتى، تىزىمدەلىپ كوكونىس ساتىپ الدى؛ ار كۇنى نىدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۇ- دىڭ اقپار جارىيالاۋ ماجىلىسىنە قاداعالاي نازار اۋ- دارىپ، نىدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۇ جاعىدايىنىڭ قاتاك دا كۇردەللىكى ۇشۇن ۇايىم جەدى، قول جەتكىزگەن تابىستار ۇشۇن قۇاندى؛ كەيىىرەۋلە رى ۇز قالاۋىمەن ەرىكتى بولپ، ار كۇنى زاتت- تاردى ارقىلاپ تاسىپ، كارىدوردا ارلى - بەرلى شاپىقلادى...

ۇرىمچى قالاسىنىڭ قاتىستى باسشىلارى نىد- ەدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۇ جوينىدەگى اقپار جارىيالاۋ ماجىلىسىندە ايتقانداي، ”وسى رەتكى نىد- ەدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۋدەن قامال الۇ شايقا- سى ەرەكشە جاپچالى بولدى، الدىڭغى شەپتەگى قىزمەتكەرلەر ەرەكشە جاپا شەكتى، بۇكىل قالادا- عى ار ۇلت بۇقاراسى دا ەرەكشە جاپا شەكتى“. شىنمەن دە، كوپتەگەن قالا تۇرعىندارى بالاسىنىڭ

راسپىياتتى كەمەلدەندىرىپ، ساپاسى جوعارى، ونىمىدىلگى جاقسى زاپاس نىسانداردى نىسان قام- باسنا كىرگىزىپ، ساپاساتتىق بانكەلەر مەن فىنانس ورنىدارىن ساپكەستىرىپ، قور نىسانى كە- لىسىمەنە قول قويىلۇ مولشەرىن جوعارىلاتۇدى؛ كەلىسىمگە قول قويىلغان نىسانداردى قارجى قوسىپ سالۇدى جەدەلدەتىپ، دامۇ جانە رەفورما، جاراتىلىستىق بايلىق، ەكولوگىيالىق ورتا قاتارلى ساپكەستى تاراۋلاردى نىسان راسپىياتىن بىتىرۇگە بەلسەندىلىكپەن ساپكەستىرىپ، قۇرىلىستى دەر كە- زىندە باستاپ، دالىمە - ەمال، ۇنىمىدى قارجى قوسۇدى جانە ۇتىپتى دە كوپ ناقتى زات قىزمەت شاماسىن قالىپتاستىرۇدى جەدەل يىگەرىپ، ەكو- نوميكالىق جالپى جاعىدايدى ورنىقتىرۇعا بار كۇشپەىن قىزمەت وتەۋدى ئالاپ ەتتى.

تاۋدى ارى شەشۇدى ىلگەرلىتەپ، كاسپيورنىدار- دىڭ ساپاساتتان تولىق، وپىدادىاي پايدالانۇنىنا جەتەكشىلىك ەتتى، كوھەكتەستى. قازىرگە دەيىن، ۇتۇيىندى ساۋدا - ساتتىق اينالىمى كاسپيورنىدارد- نىڭ قىيىنشىلىق جوينىدەگى 62 ۇتۇرلى ارمان - ئالاپىن اشالاپ، 56تىن شەشىى.

رايونىمىزدا اۋتوكولىك، وڭدەلگەن مۇناي، ۇي ەلەكتر جابدىقتارى، اس - سۇ ___ تۇنتۇدىڭ ”ئورتوت ۇرى تىرەگى“ سانالىپ، قوعامدىق تۇنتۇ بۇيىمدارىن بولشەك ساتۇ جالپى سوماسىنىڭ ۇشتەن بىرىندەن استامىن يەلەيدى. اۋتونوميالى را- يوندىق ساۋدا سىتەرى مەڭگەرەمەسى رەفورما جانە دامۇ كومىتەتتى قاتارلى 13 تاراۋمەن بىرگە جاسىل، زەردەلى ۇي ەلەكتر جابدىقتارى تۇنتۇىن جە- بەۋدى اتقارۇ جوباسىن اقىلداسىپ جاسادى ارى بۇكىل رايون كولەمىندە ۇي ەلەكتر جابدىقتارىن ”كونەسىنە جاڭماسن اۋستىرۇ“ جانە ۇي ەلەكتر جابدىقتارىن اۋىل - قىستانقا جەتكىزۇ قىمىلدارىن ۇزدىكىسىز ورىستەتتى. سونمەن بىرگە، اۋتوكولىك تۇنتۇىن جەبەۋدىڭ قاتىستى ساپاساتتارىن اۋتو- نوميالى رايون ساتىسىندا جاساپ، وتكەرەمە اۋتوكو- لىك بازارىن سەرىپلىتىپ، اۋىل - قىستانقانغى اۋتو- كولىك تۇنتۇىن جاناندىردى. وڭدەلگەن مۇناي تۇنتۇىن جەبەۇ جاعىندا، تىرەكتى كاسپيورنىدار وڭدەلگەن مۇناي مەن مۇناي مەمس تاۋارلاردى نپقالداستىرىپ ساتىلۇىن تەزدەتۇدى جولعا قويىپ، وڭدەلگەن مۇناي تۇنتۇىنىڭ ارتۇ كۇيىن كۇش سالا ساقتادى. كەشەندى شارالار قولدانۇ ارقىلى قارىدار شوغىرلاىۇ، ساۋدا كۇسەت بولۇ كۇيىن تۇدىرىپ، تۇنتۇدىڭ قىزۇ ۇتۇيىنى مەن جارقىن تۇيىندەرنىڭ جارىققا شىعۇىن بارىنشا جەبەپ، رايونىمىزدىڭ تۇنتۇ بىزارىنىڭ جالپى بەتتىك جاندانۇىن جان - چاقتى ىلگەرلىتەتى.

وقۇننان ۇايمىدادى، قارتتاردىڭ اۋرۇ كورسەتۇد- ىنەن الاڭدادى، وتباسىنىڭ اقشادان تارەبۇنىان الاڭدادى، زاتتىق، رۇحاني، پىچىيكالىق كۇيزە- لىسكە ۇشرادى. وسىلاي بولا تۇرسا دا، قالىڭ قالا تۇرعىندارى تاباندىلىقپەن ۇكمەتپەىن ۇبىر شەپتە تۇرىپ، ۇتۇسىنىپ، دارقان يەپىل تانىتتى، بەلسەنە ساپكەستى، ۇتۇرلى قىيىنشىلىقتاردى جەڭىپ، نىدەتكە قارسى اتتانۇعا كوڭىل ۇبولپ، كۇش شىعادى. قالىڭ قالا تۇرعىندارى تۇسىنگەن- دىكتەن جانە قولداغاندىقتان، جاۋاپكەرشلىك ارقىلاپ، ۇلەس قوسقاندىقتان عانا، نىدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۋدىڭ قۇرىش قورعانى قالىپتاس- تى، نىدەتتەن ساققانۇ - تىزگىندەۋدەن قامال الۇ شايقاسىندا قادام ساپىن قامال الىپ، شايقاستان - شايقاستا جەڭسىگە قول جەتكىزىپ وتىردىق.

جاۋىن - شاشىننان كەيىن كەمپىر قوساق شىد- ى.مىنە وسىنداي ۇبىر نىيەتپەن نىتىماقتاستان، شىدامدى دا قايسىار قالا تۇرعىندارى، مىنە وسىند- داي قارايپىم دا اق يەپىل، باۋىربرمال دا سۇيىكتى قالا تۇرعىندارى تۇرعاندا، وتە ەلپايتىن قانداي قىين وتكەل، قول جەتكىزە ەلپايتىن قانداي تابىس بولسىن.

(”لەپتى لەبىىز“ ماقالا جولدباۋ پوچتانا ساندىغى: **xjrbplb@126.com**)